

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान
विद्यापीठ, नागपूर अंतर्गत बारामती,
जि.पुणे येथे नवीन पदवी पशुवैद्यकीय
महाविद्यालय स्थापन करण्याबाबत .

महाराष्ट्र शासन

कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग,

शासन निर्णय क्रमांक मपवि २०२५/प्र.क्र. ३८/पदुम २

मंत्रालय विस्तार, मुंबई-४०००३२

दिनांक :- २५ फेब्रुवारी, २०२५

संदर्भ :- कुलसचिव, महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ, नागपूर यांचे क्र. MAFSU
/Reg/२२३२/२०२५, दिनांक २१ फेब्रुवारी, २०२५ चे पत्र

प्रस्तावना :-

पशुपालन हा शेतीपुरक व्यवसाय असून राज्याच्या अर्थव्यवस्थेच्या वाढीमध्ये शेती बरोबरच शेतीपुरक व्यवसायाचाही महत्वाचा वाटा आहे. राज्यात दिवसेंदिवस सिमांत शेतकऱ्यांच्या संख्येत वाढ होत असून, अशा शेतकऱ्यांच्या उत्पन्नात पशुपालन व्यवसायाद्वारे मोठी भर पडत असते. पशुपालन व दुग्धव्यवसाय हा कृषिपुरक व्यवसाय न राहता तो शेती एवढाच मुख्य व्यवसाय म्हणून विकसित करणे आवश्यक झाले आहे.

२. राज्यात दैनंदिन मानवी आहारात जागतिक आरोग्य संघटनेने निर्धारित केलेल्या मानकाप्रमाणे निर्भळ दुधाची उपलब्धता होण्यासाठी दुधाचे उत्पादन वाढविणे, राज्यात दररोज असणारा सुमारे १ ते १.२५ कोटी अंड्यांचा तुटवडा भरून काढणे, तसेच मांस उत्पादन वाढ करण्याच्या दृष्टीने पशुजन्य उत्पादनात वाढ करणे क्रमप्राप्त ठरते. राज्यातील सिमांत शेतकऱ्यांकडे असलेली मर्यादित साधनसामुग्री विचारात घेऊन उच्च उत्पादन व प्रजनन क्षमता असलेल्या पशुधनाची संख्या वाढविणे हा प्रमुख उपाय आहे. राज्यातील पशुधनाची उत्पादन क्षमता इतर राज्यांच्या तुलनेत कमी असल्याने सध्या उपलब्ध असलेल्या पशुधनाची उत्पादन क्षमता वाढविणे आवश्यक ठरते.

३. राज्यात भारतीय पशुवैद्यक परिषद अधिनियम, १९८४ लागू असून या अधिनियमातील कलम ३० अन्वये पशुवैद्यकीय उपचार करण्यासाठी नोंदणीकृत पशुवैद्यकीय पदवीधर पात्र ठरतो. अपुऱ्या वैद्यक ज्ञानाच्या आधारे पशुधनावर उपचार केले जात असल्यामुळे पशुधनाची उत्पादन क्षमता कमी झाली आहे. त्याचा थेट परिणाम राज्याच्या अर्थव्यवस्थेवर होत आहे. यास्तव

पशुपालकांना चांगल्या प्रतीच्या पशुआरोग्य सेवा उपलब्ध व्हाव्यात, यासाठी राज्य शासनाने पशुसंवर्धन व दुग्ध व्यवसाय विभागाची पुर्नरचना करतांना श्रेणी-२ च्या पशुवैद्यकीय संस्थांचे श्रेणी-१ मध्ये श्रेणीवाढ करण्याचा महत्त्वकांक्षी निर्णय घेतला आहे. त्यामुळे सर्व म्हणजे ४६८५ पशुवैद्यकीय संस्थांचे प्रमुख म्हणून पदवीधारक पशुवैद्यकांची नियुक्ती करण्यात येणार आहे.

४. महाराष्ट्र राज्यात पशुवैद्यक विद्याशाखेचा मोठया प्रमाणात विस्तार करणे गरजेचे असून पशुवैद्यक विद्याशाखेतील सध्याची विद्यार्थ्यांची संख्या दुप्पट करणे आवश्यक आहे. सद्यस्थितीत कार्यरत असलेल्या पशुवैद्यक महाविद्यालयामधून निर्माण होणारे पशुवैद्यक मनुष्यबळ, तसेच राज्यातील पशुधनाची संख्या विचारात घेता, राज्यामध्ये पशुसंवर्धन विषयक सेवा देण्याकरिता आवश्यक व्यावसायीक सेवा देणारे मनुष्यबळ अपुरे ठरत आहे. त्यामुळे भारतीय पशुवैद्यक परिषदेच्या मानकानुसार पशुवैद्यक महाविद्यालयाच्या विस्ताराकरिता योग्य निर्धारण व साधन सामुग्रीवर गुंतवणूक करणे गरजेचे आहे. या सर्व बाबी विचारात घेता, बारामती जि.पुणे येथे नविन पदवी पशुवैद्यक महाविद्यालय स्थापन करण्यास दिनांक २५/०२/२०२५ रोजी झालेल्या मंत्रिमंडळ बैठकीत मंत्रिमंडळाने मान्यता दिली आहे. त्यानुसार बारामती जि.पुणे येथे नविन पदवी पशुवैद्यकीय महाविद्यालय स्थापन करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

५. उक्त वस्तुस्थिती विचारात घेता, पुणे जिल्ह्यात मौजे. कऱ्हावागज, ता. बारामती येथे सन २०२६-२७ या शैक्षणिक वर्षापासून महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ, नागपूर अंतर्गत नवीन पदवी पशुवैद्यकीय महाविद्यालय सुरु करण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे. सदर महाविद्यालयासाठी मौजे कऱ्हावागज, ता. बारामती जि. पुणे येथील एकूण ८२ एकर जागा (सर्व्हे नं. ७५, एकूण जमीन १०.०० एकर + सर्व्हे नं. ७० एकूण जमीन १५.०० एकर जागेचे सपाटीकरणासोबत + २ सर्व्हे नंबरच्या मधील (१२.५० एकर) व लागुन असलेली ५० एकर खाजगी जागा + कऱ्हावागज गावातील ७ एकर) नविन पशुवैद्यक पदवी महाविद्यालय स्थापन करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. यासाठी पुरेशी जमीन उपलब्ध करुन देण्याची कार्यवाही महसूल व वन विभागाने करावी

६. सदर पदवी पशुवैद्यकीय महाविद्यालयासाठी नियमित स्वरूपातील शिक्षक संवर्गातील ९६ आणि शिक्षकेत्तर संवर्गातील १३८ पदे तसेच बाह्यस्रोताद्वारे शिक्षकेत्तर संवर्गातील भरावयाची

४२ पदे, अशा एकूण २७६ पदास मंजूरी देण्यात येत आहे. तथापि, सदर पदांना उच्चस्तरीय सचिव समितीची मान्यता घेणे आवश्यक आहे.

७. सदर पदवी पशुवैद्यकीय महाविद्यालयासाठी पुढील ५ वर्षासाठी मनुष्यबळासाठी रु.९७४८.९३ लक्ष आणि कार्यालयीन खर्चासाठी रु. ९७१.०० लक्ष अशा एकूण रु १०७१९.९३ लक्ष एवढ्या आवर्ती खर्चास खालील तक्त्यातील अ.क्र. १ व २ मध्ये दर्शविल्या प्रमाणे मान्यता देण्यात येत आहे.

८. तसेच सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट “अ” मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे बांधकामाकरीता खर्च रु. ५२५३२.०० लक्ष, उपकरणे खरेदीसाठी रु. ३८५०.०० लक्ष आणि वाहन खरेदीसाठी रु.७६.०० लक्ष एवढ्या अनावर्ती खर्चास खालील तक्त्यातील अ.क्र. ३ ते ५ मध्ये दर्शविल्या प्रमाणे मान्यता देण्यात येत आहे.

(रु लाखात)

अ.क्र	तपशील	प्रथम वर्ष	द्वितीय वर्ष	तृतीय वर्ष	चतुर्थ वर्ष	पाचवे वर्ष	एकूण
१	मनुष्यबळ	७१४.७८	११८०.३६	२०८६.३०	२७८२.७९	२९८४.७०	९७४८.९३
२	कार्यालयीन खर्च	७२.००	१२०.००	२०९.००	२८०.००	२९०.००	९७१.००
३	बांधकाम	२१०१२.८०	१६२८४.९२	१५२३४.२८	०	०	५२५३२.००
४	उपकरणे	४५०.००	५५०.००	२०००००.	८५०००.	०	३८५०.००
५	वाहने	३१.००	२५.००	२०.००	०	०	७६.००
	एकूण	२२२८०.५८	१८१६०.२८	१९५४९.५८	३९१२.७९	३२७४.७०	६७१७७.९३

९. सदर महाविद्यालयासाठी पुढील ५ वर्षांच्या कालावधीत अतिरिक्त नियतव्यय व त्यानुसार विहित मार्गाने तरतूद उपलब्ध करून देण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

१०. सदर महाविद्यालयातील शिक्षक/ शिक्षकेत्तर संवर्गातील अधिकारी/ कर्मचारी यांच्या वेतनापोटी व कार्यालयीन खर्चासाठीचा आवर्ती खर्च “मागणी क्रमांक डी - ४, २४०३ पशुसंवर्धन, १०९ विस्तार व प्रशिक्षण, (००)(०९) महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठाची स्थापना (२४०३ २१४३) अनिवार्य, ३६- सहाय्यक अनुदाने (वेतन) व ३१-सहाय्यक अनुदाने (वेतनेत्तर)” या लेखाशिर्षाखाली मंजूर करण्यात आलेल्या अनुदानातून भागविण्यात यावा.

११. तसेच बांधकाम, उपकरणे व इतर अनुषंगीक बाबींच्या खरेदीसाठीचा अनावर्ती खर्च “मागणी क्रमांक डी -४, (२४०३) पशुसंवर्धन, १०९ विस्तार व प्रशिक्षण, (००) (१९) महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठाची स्थापना, (२४०३ २०९२) कार्यक्रम, ३१-सहाय्यक अनुदाने (वेतनेत्तर)”

या लेखाशिर्षाखाली मंजूर करण्यात आलेल्या अनुदानातून भागविण्यात यावा. सदर बाबीसाठी अतिरिक्त नियतव्यय प्राप्त करुन, अर्थसंकल्पीत करुन त्या निधीमधून सदर खर्च भागविण्यात यावा.

१२. सदर शासन निर्णय महसूल विभागाच्या अनौ.सां.क्र. निरंक/२०२/ज-७अ, दि. २४/०२/२०२५, नियोजन विभागाच्या अनौ.सां.क्र. १०३/का १४३१, दि. २४/०२/२०२५ आणि वित्त विभागाच्या अनौ.सां.क्र. १४६/व्यय २, दि. २५/०२/२०२५, अन्वये प्राप्त झालेल्या मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

१३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक २०२५०२२५१८५९५८१८०१ असा आहे. हा आदेश डिजीजल स्वाक्षरीने साक्षांकीत करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावाने.

(नि.भा. मराळे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. राज्यपालांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.
२. मा. मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई -३२
३. मा. विरोधी पक्ष नेता, विधान सभा, विधान भवन, मुंबई
४. मा. विरोधी पक्ष नेता, विधान परिषद, विधान भवन, मुंबई
५. कुलगुरु, महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ, फुटाळा तलाव रोड, नागपूर
६. आयुक्त, पशुसंवर्धन, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
७. महालेखापाल महाराष्ट्र १/२ (लेखा परिक्षा) / (लेखा अनुज्ञेयता), मुंबई/ नागपूर.
८. कुलसचिव/नियंत्रक (वित्त व लेखा), महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ, फुटाळा तलाव रोड, नागपूर.
९. जिल्हा कोषागार अधिकारी, नागपूर.
१०. वरिष्ठ प्रशासन अधिकारी(गट-अ) प्रादेशिक पशुसंवर्धन सहआयुक्त नागपूर विभाग, नागपूर.
११. वित्त विभाग(व्यय-२)/नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई -३२
१२. निवडनस्ती (पदु २)

परिशिष्ट “अ”

पशुवैद्यक व पशुविज्ञान महाविद्यालय, बारामती, जि. पुणे

बांधकामासाठी लागणाऱ्या खर्चाचा तपशील

अ.क्रं.	तपशिल	क्षेत्रफळ (स्के.फुट)	क्षेत्रफळ (स्के.मीटर)	रूपये लाखात
१	सामायिक इमारती	३८१५००	३५४४३	१११६४.५४
२	निवासी इमारती (विभाग निहाय)	९८३००	९१३२	२८७६.५८
३	वसतिगृह	९२५००	८५९४	२७१६.१४
४	प्रेक्षागृह	२००००	१८५८	५८७.२२
५	मैदाने (आंतर व बाह्य क्रीडांगणे)	३३७१८०	३१३२५	२४१५.००
	एकूण	९२९४८०	८६३५२	१९७५९.४८
६	अधिक विद्युतीकरण, किटक प्रतीबंधक, बाह्य पाणी पुरवठा, बाह्य विद्युतीकरण, फर्निचर, अग्निरोधक साहित्य, मैदानगार, बगीचे, सौर उर्जा सयंत्र, अंतर्गत रस्ते, आवार भित्त, विहीर, विंधन विहीर, खाजगी शेत जमीन, शेत तळे, इत्यादी	--	--	२११२१.३९
७	अधिक वास्तु रचनाकार खर्च, किरकोळ खर्च इत्यादी	--	--	११६५१.०५
	एकूण (Round off)			५२५३२.००